

Årsberetning 2015

Deff

Danmarks Elektroniske
Fag- og Forskningsbibliotek

Indhold

4 Formandens beretning

7 Tilskud og særlige indsatser

8 Indsats for gymnasierne

9 Gymnasierne falder mellem to stole

10 Digital dannelse: fra begreb til praksis

11 Digital informationsforsyning og ny didaktik, fase 2

12 Indsats for Open Access

13 Open Access-indikator

14 National Open Access-plattform

16 Indsats for data management

17 Håndteringen af forskningsdata: konvergens fremfor ensretning

20 Indsats for formidling af forskning til erhvervslivet

21 Digitale visitkort som grundlag for videnspredning til erhvervslivet

24 Licensforhandlinger

27 Internationalt samarbejde

30 Regnskab

Formandens beretning >

I 2015 blev der igangsat særlige indsatser på gymnasieområdet, inden for Open Access og data management. Derudover er der blevet sat fokus på spredning af forskningsresultater til erhvervslivet. Styregruppen kan konstatere en øget tilfredshed blandt institutionerne med licensforhandlingerne i forhold til det foregående år.

Børge Obel
Formand for DEFF

2015 var året, hvor de sidste flueben blev sat ud for indsatsområderne i den gamle strategi. Da styregruppen kom til i 2013, udarbejdede vi en ambitiøs liste over områder, hvor der var behov for nye aktiviteter for at realisere strategien "Biblioteker som katalysator for udviklingen af Danmark som innovativt samfund". I 2015 kunne vi som styregruppe konstatere, at man på nær nogle få områder var kommet i mål med dette arbejde.

På den baggrund besluttede styregruppen ikke at åbne for ansøgninger til større projekter i 2015, da ansøgningsrunderne i 2013 og 2014 i tilstrækkelig grad havde iværksat aktiviteter og projekter, der endnu ikke var afsluttet i 2015. I stedet valgte styregruppen at igangsætte nogle særlige indsatser, der understøttede de sidste vigtige indsatsområder: gymnasieområdet, Open Access, data management samt bedre spredning af forskningsresultater til erhvervslivet.

Danmark har en ambitiøs Open Access-strategi, der kræver understøttelse. Transformationen til Open Access har derfor haft høj prioritet. DEFF har på den baggrund støttet udviklingen af Open Access-indikatoren, der skal give sektoren viden om, hvor langt vi er nået.

Open Access åbner og letter adgangen til forskningspublikationer. På langt sigt kan Open Access derfor også hjælpe med at sprede den akademiske viden til erhvervslivet. Vi støttede derfor et nytænkende, forskningsbaseret bud på, hvordan man pakker videnskabelig viden til erhvervslivet ind.

Det internationale samarbejde er vigtigere end nogensinde før. Udveksling af erfaringer kan sikre, at vi iværksætter de rigtige aktiviteter, der konvergerer med internationale udviklinger.

Knowledge Exchange giver en unik mulighed for, at fagekspertter fra Danmark

skaber samarbejde med internationale kapaciteter. Aktuelt fokuserer Knowledge Exchange på indsatsområderne Open Access og forskningsdata og understøtter, at partnerorganisationerne udveksler viden og erfaringer om blandt andet licensforhandling.

Sammen med Danish e-Infrastructure Cooperation (DeIC) påbegyndte DEFF en historisk stor data management-indsats i 2015. Målsætningen er, at Danmark om nogle år skal have infrastruktur på og redskaber til forskningsdata-området, der måler sig med de bedste lande. Arbejdet er nu godt i gang, og jeg er sikker på, at vi også her har gode chancer for at realisere ambitionen.

Det sidste indsatsområde, som har fået særlig opmærksomhed i 2015, er bibliotekstilbuddene på gymnasieskolerne. De unge studerende prøver på de forskellige gymnasieuddannelser kræfter med informationsvidenskaben for første gang,

det kræver kompetencer hos såvel elever som undervisere. Vi har derfor iværksat projekter, der har fokus på kompetenceudvikling for på den måde at give de studerende evner og gode vaner fra starten. Forhåbentligt skaber vi erfaringer, der kommer til at have langvarig effekt for læringen, forskningen og innovationen i hele landet. Området er fortsat et indsatsområde i de kommende år.

Inddragelse i strategiformulering og licensarbejdet

Da vi kunne se, at strategien var ved at være fuldført, var tiden moden til udformningen af en ny. Styregruppen har derfor i 2015 brugt en del energi på at udarbejde en ny strategi for 2016-19. Styregruppen satte rammerne med fire strategiske pejlemærker og fem konkrete indsatsområder, og i begyndelsen af marts 2016 bidrog vores mange interessenter med input til konkrete initiativer under hvert indsatsområde. Det har givet et kvalificeret afsæt for de kommende års

arbejde. Inddragelsen af sektoren i formuleringen af strategien sikrer os, at DEFF fokuserer sin indsats, hvor der er et behov.

Den inddragende model kendes også fra licensområdet, hvor de nye licensnetværk og inddragelse af institutionerne i de store forhandlinger sikrer et godt fagligt mandat for forhandlingerne. I 2015 tilpassede vi netværksstrukturen rundt om licensforhandlingerne for at sikre, at bredden af konsortiet blev bedre repræsenteret. Vi forventer, at denne samarbejdsmodel både videreføres og udvikles i fremtiden.

På licensområdet kunne sekretariatet og styregruppen i 2015 på baggrund af tilfredsundersøgelser konstatere, at der var en betydeligt øget tilfredshed blandt institutionerne med forhandlingerne i forhold til det foregående år.

Såvel institutionerne som sekretariatet har dog også peget på, at der er rum for forbedring i forhold til kommunikation

”På licensområdet kunne sekretariatet og styregruppen i 2015 på baggrund af tilfredsundersøgelser konstatere, at der var en betydeligt øget tilfredshed blandt institutionerne med forhandlingerne i forhold til det foregående år.”

Børge Obel
Formand for DEFF

af resultater, statistik over licenser og fakturering. I 2015 påbegyndte vi derfor udviklingen af et nyt licensadministrationsystem: LISA.

Vi forventer, at systemet er fuldt implementeret ved udgangen af 2. kvartal 2016. Det vil i fremtiden styrke det administrative overblik, vores forhandlingsposition samt forbedre faktureringen og kommunikationen om licenser med de relevante institutioner.

Til slut vil jeg gerne takke alle institutioner for et godt samarbejde, for engagement og bidrag og takke de mange projektdeltagere, der hands on gennem projekterne bringer strategien i mål: godt arbejde!

Børge Obel
Formand for DEFF

DEFF

DEFF står for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek og er et organisatorisk og teknologisk samarbejde mellem fag-, forsknings- og uddannelsesbibliotekerne i Danmark.

DEFF samfinansieres af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Kulturministeriet og er organisatorisk placeret hos Slots- og Kulturstyrelsen.

DEFF har til formål at fremme udviklingen af et netværk af elektroniske biblioteker, der stiller deres elektroniske og andre informationsressourcer til rådighed for brugerne på en sammenhængende og enkel måde.

DEFF yder tilskud til fælles udviklingsprojekter, udvikling af infrastrukturen og administrerer fællesindkøb af licenser. Derudover forhandler og indgår DEFF kontrakter for elektroniske licenser på fag-, forsknings-, og uddannelsesbibliotekernes vegne.

Tilskud og særlige indsats

I 2015 besluttede styregruppen at afsætte midler til indsats på gymnasieområdet, Open Access samt en indsats for at tilgængeliggøre viden til erhvervslivet.

2015 var året, hvor implementeringen af den nationale strategi for forskningsdata management for alvor gik i gang. Arbejdet foregår i det såkaldte National Forum for Forskningsdata Management, der holdt opstartsmøde i sommeren 2015 og samfinansieres med DelC. I det følgende kan du læse om indsatsene og de igangsatte projekter.

Igangsatte projekter

Digital dannelse: Fra begreb til praksis
Digital informationsforsyning og ny didaktik 2.0
Open Access-indikator
Open Access-tidsskriftsplatform
Digitale visitkort for forskere

Støtte til mindre projekter

Styregruppen gav projektilskud til en række mindre projekter og aktiviteter:
En masterclass i bibliometri
En masterclass i data management
Forskellige conferenceoplæg
Afholdelsen af kurset Data Science Training 4 Librarians
De danske "Max Planck-beregninger" for konvertering til Open Access-publicering
Tilkobling af professionshøjskolernes PURE-system til Den Danske Forskningsdatabase.

Indsats for gymnasierne

To projekter målrettet gymnasieskolerne er blevet iværksat for DEFF's tilskudsmidler i 2015.

Gymnasierne falder mellem to stole

DEFF har i 2015 støttet to pilotprojekter omkring biblioteksløsningen på gymnasierne. Et fokus, der fortsætter med den nye strategi for 2016-2019. Ifølge Anne-Birgitte Rasmussen, formand for Danske Gymnasier og medlem af DEFF's styregruppe, er den store udfordring for gymnasieskolerne, hvordan de opnår adgang til den forskningsbaserede viden, og hvor de kan få faglig hjælp til informationssøgningen.

Anne-Birgitte Rasmussen
Formand for Danske
Gymnasier og medlem af
DEFF's styregruppe

"I dag falder gymnasierne mellem to stole: På den ene side har vi folkebibliotekerne, men meget af den viden, eleverne har brug for – og som interesserer dem – kan de ikke i tilstrækkelig grad finde på via det kommunale bibliotekssystem. Folkebibliotekarerne er desuden uddannet til noget andet. På den anden side har vi forskningsbibliotekerne, der er ukendt og lukket land for gymnasieeleverne. Forskningsbibliotekerne er ikke indrettet til denne brug – og skal heller ikke være det i deres nuværende indretning", understreger Anne-Birgitte Rasmussen og fortsætter: "Man kan ikke forvente, at gymnasieeleverne eller -lærerne uden et mellemlid kan udnytte mulighederne på forskningsbibliotekerne."

For at kunne løse den udfordring, mener Anne-Birgitte Rasmussen, at vi er nødt til at tænke over, hvordan vi i fremtiden kan servicere gymnasieskolerne bedre. "Der er ikke nogen, der har den helt rette løsning lige nu. Det er derfor, at DEFF fortsat sætter fokus på denne problemstilling, så vi sammen kan finde en løsning." Og hun

uddyber: "I 2015 har vi støttet to projekter, der på hver sin måde forsøger at træde stierne for en bedre biblioteksløsning på gymnasierne."

Eleverne på gymnasieskolerne vil ifølge formanden for Danske Gymnasier meget gerne fordybe sig og finde litteratur, viden og data om et væld af forskellige emner, og skolerne skal på bedste vis støtte og guide dette videbegær, men gymnasielærerne er i dag ikke tilstrækkeligt uddannet til at undervise i informationssøgning. "Da de fleste gymnasiale institutioner ikke har fuldtidsbibliotekarere, er der her et opgave-vakuum, som DEFF kan hjælpe med at udfylde," siger Anne-Birgitte Rasmussen.

"Med de to projekter, vi har sat i værk i 2015 har vi et konstruktivt udgangspunkt til i fremtiden at nå endnu bredere ud. Vores vision er at skabe evidensbaserede anbefalinger og konkrete løsningsmodeller, der kan løfte gymnasierne – og allervigtigst gymnasieeleverne – ind i fremtiden, slutter Anne-Birgitte Rasmussen."

Digital dannelse: fra begreb til praksis

Gymnasiesamarbejde skal skabe praksisbaseret viden

Digital dannelse kan defineres som bevidstheden om og evnen til mere kvalificeret at navigere fagligt, etisk og socialt i digitale sammenhænge. Projektet "Digital dannelse: Fra begreb til praksis" integrerer it-læring og -dannelse i de eksisterende undervisningsforløb på 11 gymnasieskoler. Forventningen er, at man dermed kan øge den digitale dannelse hos eleverne.

Danmarks Evalueringsinstitut udgav i efteråret 2015 rapporten "IT på ungdomsuddannelserne", der understreger vigtigheden af, at ungdomsuddannelserne sætter fokus på de mere dannelsesrelaterede aspekter af it. Undersøgelsen viser, at eleverne nok har gode tekniske kompetencer, men derimod mangler evner indenfor etiske aspekter i brugen af de digitale medier samt evnen til at forholde sig kildekritisk til medier og information fundet gennem digitale medier¹.

Projektet arbejder med netop disse problemstillinger og udvikler praktiske, undervisningsrelaterede løsninger. Undervisningsforløb, der integrerer en didaktisk

brug af it og digitale medier, kan således øge den digitale dannelse hos eleverne. Konkret er der påbegyndt fem projekter, der alle er fæstnet i konkrete undervisningssammenhænge og fag. Målsætningen er at finde gode måder at omsætte begrebet digital dannelse til praksis.

Et eksempel på en projektaktivitet er at lade lærere og bibliotekarer på syv samarbejdende gymnasieskoler definere og implementere den digitale dannelse i faglige studieforløb. Digital dannelse bliver på denne måde ikke en tilføjelse til de allerede etablerede studieretninger, men integreres i studiet på lige fod med andre læringsmål.

De deltagende institutioner er geografisk såvel som institutionelt adspredte, hvor med håbet er, at opmærksomheden omkring den digitale dannelse kan spredes mere organisk i sektoren. Derudover deles viden og erfaringer i DEFF's projektbank via deff.dk og på emu.dk.

Fakta om "Digital dannelse: fra begreb til praksis"

Projektet "Digital dannelse: Fra begreb til praksis" har et samlet budget på 1.273.000 kr.

Heraf støtter DEFF med 500.000 kr. Projektet ledes af Århus Statsgymnasium og projektmedejerne består af Nærum, Rødovre, Høje Taastrup, Ordrup, Borupgaard, Gladsaxe, Brøndby og Odder Gymnasier, samt H.C. Ørsted HTX og Horsens HF og VUC.

En afsluttende rapport foreligger i starten af 2017, ligesom resultater deles på emu.dk og i DEFF's projektbank via deff.dk.

¹ Danmarks Evalueringsinstitut, 2015: IT i ungdomsuddannelserne

Digital informationsforsyning og ny didaktik, fase 2

Giver adgang til e-ressourcer højere karakterer og bedre gymnasieuddannelser?

Kravene til danske gymnasieelever er de senere år blevet skærpet betydeligt. Ikke alene skal de specialisere sig i højere grad end tidligere, de stifter nu også – tydeligst ved de store opgaver i 2. og 3. g – bekendtskab med egentlig akademisk metode, herunder informationsøgning og vurdering af kilder.

I takt med den øgede digitalisering er behovet for digitale læremidler i gymnasiesektoren vokset, men udbuddet af forskningsbaserede artikler, e-bøger og opslagsværker ikke er fulgt med.

En øget adgang til kvalitetssikrede og videnskabeligt funderede e-ressourcer kan imidlertid understøtte nye læringsformer. Samtidig bliver eleverne i højere grad klar til at tage en videregående uddannelse.

Projektet "Digital informationsforsyning og ny didaktik i gymnasieskolen" har netop disse spørgsmål i fokus. Projektet skal give gymnasieeleverne adgang til et væld af primært engelske e-ressourcer over en toårig forsøgsperiode.

Projektet har i første fase afdækket behovet og vil derefter afprøve en kritisk masse af e-ressourcer på otte fynske gymnasier og cirka 1.000 elever. Projektet måler effekten blandt andet ved at følge elevernes standpunktskarakterer. Samtidig er der knyttet følgeforskning ved professor Kirsten Drotner (SDU) til projektet med det formål at udarbejde en række anbefalinger til sektoren. Projektet leverer dermed både praktiske og evidensbaserede resultater, der kan forbedre studieparatheden hos danske gymnasieelever.

"Projektet skal give gymnasieeleverne adgang til et væld af primært engelske e-ressourcer over en toårig forsøgsperiode."

Fakta om projektet "Digital informationsforsyning og ny didaktik i gymnasieskolen"

Projektet har et samlet budget på 2.153.820 kr. Heraf støtter DEFF med 935.820 kr. Projektet løber indtil midten af 2018, hvor effektmålingen og de forskningsbaserede anbefalinger udkommer.

Projektet ledes af Syddansk Universitetsbibliotek. Og projektmedejerne er Danske Gymnasier, Gymnasieskolernes Rektorforening, Institut for Kulturvidenskaber på SDU, Odense Centralbibliotek, UC Lillebælt Bibliotek samt Braintrust.dk.

De otte deltagende gymnasier er Middelfart, Munkensdam, Nordfyns, Tornbjerg og Vestfyns Gymnasier samt Odense Katedralskole og Syddansk Erhvervsskole.

Indsats for Open Access >

DEFF har i mange år haft Open Access som et fagligt og strategisk fokusområde. I 2015 tog styregruppen initiativ til to særindsatser, der understøtter den nationale transformation til Open Access: En Open Access-indikator og en National Open Access-platform.

Open Access-indikator

DEFF årsberetning 2015

Hvor meget af den akademiske publicering er Open Access- og hvor meget kan blive det i fremtiden?

Danmark har en national strategi for Open Access. I 2022 skal der ifølge målsætningen være uhindret adgang til alle fagfællebedømte tidsskriftartikler publiceret i 2021 fra danske forskningsinstitutioner finansieret af det offentlige og/eller af private fonde. Open Access-indikatoren er en udløber af arbejdet i Den Nationale Styregruppe for Open Access og skal støtte implementeringen af strategien ved at monitorere, hvor langt Open Access udbredelsen er år for år. Og ikke mindst, hvor langt vi kan komme.

Indikatoren medregner såvel grøn Open Access via universiteternes grønne arkiver (eng: repositories) som gylden Open Access i dedikerede Open Access-tidsskrifter. Derimod medregnes såkaldt Hybrid Open Access ikke, medmindre artiklen er deponeret i et grønt arkiv på universiteterne. Fra næste år medregner indikato-

ren også Open Access-parallelpublishing via anerkendte faglige/internationale grønne arkiver såsom arXiv.

Indikatoren måler Open Access-publiceringen for de enkelte universiteter, for de faglige hovedområder og for Danmark som helhed. I tillæg til den realiserede Open Access viser indikatoren også Open Access-potentialet – hvor langt vi kan komme, hvis vi udnytter alle mulighederne for grøn Open Access-parallelpublishing via grønne arkiver.

Open Access-indikatorens resultater vil blive formidlet via den Danske Forskningsdatabase på forskningsdatabasen.dk, der netop er blevet relanceret i en stærkt udvidet udgave med nye funktionaliteter såsom nye søgefunktioner og en ny sektion med aktuelle forskningstemaer.

Fakta: Open Access-indikatoren

DEFF støtter al udvikling og drift af Open Access-indikatoren i 2015 og 2016 med 1.114.000 kr.

Open Access-indikatoren drives af DTU.

Se indikatorens resultater på www.forskningsdatabasen.dk.

National Open Access-plattform

Teknisk samarbejde og markedsføring om konvertering til Open Access

For at hjælpe til at realisere målet om Open Access for alle danske videnskabelige tidsskrifter er der et behov for en omkostningseffektiv teknisk løsning, der kan hjælpe de danske tidsskrifter med at publicere digitalt og stille Open Access til rådighed for alle.

Til dette benyttes Open Journal System-plattformen, der er en open source-løsning organiseret af Public Knowledge Project.

I tråd med udviklingen skal den Nationale Open Access-plattform samle de eksisterende OJS-servere i Danmark i en fælles hybrid serverpark ved Det Kongelige Bibliotek. Projektet handler dels om teknik: at skabe og drive denne fælles tidsskrift-plattform. Dels om markedsføring: at sprede kendskabet til Open Access og muligheden for at konvertere tidsskrifter til Open Access.

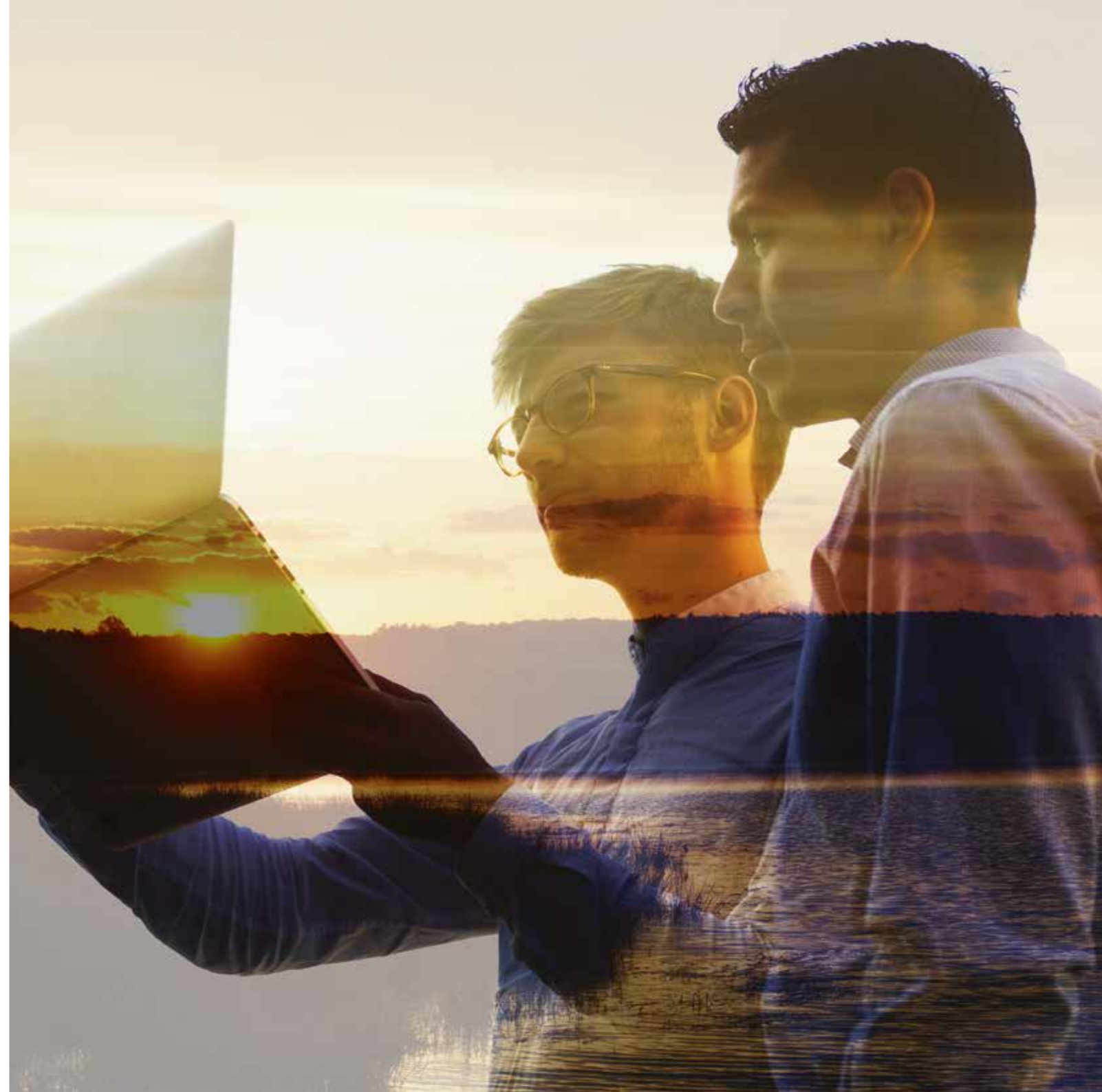
De allerede konverterede tidsskrifter findes på tidsskrift.dk. Det drejer sig om akademiske og forskningsformidlende tidsskrifter.

“Der er behov for en omkostnings-effektiv teknisk løsning, der kan hjælpe de danske tidsskrifter med at publicere digitalt og stille Open Access til rådighed for alle.”

Fakta: National Open Access-plattform

DEFF støtter al udvikling og drift i 2015 og 2016 af den nationale Open Access platform med 2.535.400 kr.

Den nationale Open Access-plattform drives af Det Kongelige Bibliotek.

Indsats for data management >

DEFF, DeIC, de danske universiteter og bevaringsinstitutioner har i samarbejde udarbejdet en national strategi for forskningsdata management. I 2015 startede 'Nationalt Forum for Forskningsdata Management', der er et treårigt projekt, der i praksis skal implementere den nationale strategi.

Håndteringen af forskningsdata: konvergens fremfor ensretning

Det Nationale Forum for Forskningsdata skal facilitere initiativer indenfor forskningsdata management i universitetsregi og på den måde fremme forskning på tværs af forskningsinstitutioner.

Medlemmerne af Nationalt Forum for Forskningsdata Management er ansatte fra universiteterne og bevaringsinstitutionerne, der dagligt arbejder med forskningsdata. Professor Henrik Pedersen fra Institut for matematik og Datalogi sidder i formandsstolen. I efteråret bragte vi et interview med Henrik Pedersen på deff.dk i forbindelse med opstarten på det nationale forum den 25.-26. august 2015. Henrik Pedersen sagde blandt andet:

"Med opstartsmødet ville jeg (...) gerne skabe en forståelse af vores common ground: De forskellige institutioner har forskellige præg (...). Det første møde har givet den grundlæggende forståelse af, hvad vi arbejder med, og hvad vi har mandat til at gøre.

(...) Nogle af disse aktiviteter er meget grundlæggende og nødvendige for at lave et arbejde. Derfor kigger vi på mødeformer, skabeloner for data management-politikker og processen for igangsættelse af større projekter. Vi skal så at sige lægge nogle skinner, så vi kan få toget til at rulle.

Andre forslag handler om at kortlægge, hvad der allerede har fundet sted andre steder. Vores indledende aktiviteter er altså også en sondering af erfaringer og tidligere undersøgelser – både danske og udenlandske. Man er f.eks. rigtig langt med nationale data management-ordninger i blandt andet Finland, USA og Storbritannien."

Konvergens - ikke ensretning

Hvilke konkrete resultater kan vi forvente os af forummets arbejde?

"Vi (bør) sikre, at når to forskere fra forskellige institutioner samarbejder, så bliver dette samarbejde ikke besværliggjort af forskellige politikker vedr. forskningsdata. Vi kan ikke ensrette, men vi kan skabe konvergens, så der ikke spændes ben for god forskning på tværs af forskningsinstitutioner".

"Vi (bør) sikre, at når to forskere fra forskellige institutioner samarbejder, så bliver dette samarbejde ikke besværliggjort af forskellige politikker vedr. forskningsdata."

”Med vores Train the Trainers-aktivitet vil vi konkret sikre, at kompetencer og viden forankres på institutionerne. Over tid skulle det gerne føre til, at kompetencerne i det nationale forum får et lokalt spejlbillede på institutionerne.”

Hvordan vil I sikre kontakten fra forummet til de folk, der arbejder med data - og data-brugerne?

”Dette gøres på forskellige måder. Man skal huske, at det nationale forum jo består af repræsentanter for alle, der har en interesse i data management i Danmark. Med vores Train the Trainers-aktivitet vil vi konkret sikre, at kompetencer og viden forankres på institutionerne. Over tid skulle det gerne føre til, at kompetencerne i det nationale forum får et lokalt spejlbillede på institutionerne”.

Dobbelt ansvar for succes

”Overordnet kan man sige, at det er et dobbelt ansvar delt mellem forummet og de lokale institutioner og brugere: De lokale institutioner skal med i samarbejdet – og byde ind på opgaver, de mener, de kan hjælpe med til. Omvendt skal vi i det nationale forum lytte til de lokale eksperter; og det er mit ansvar som formand, at være opmærksom på, hvem der ikke er kommet ombord, når toget begynder at køre”.

Siden interviewet blev bragt, har der været ansøgningsfrist for et projektkald. Forummet efterspurgte projektforslag, der skaber komplet ny, modificerer eller udvider data management-infrastruktur eller støtter brugen af den allerede eksisterende infrastruktur.

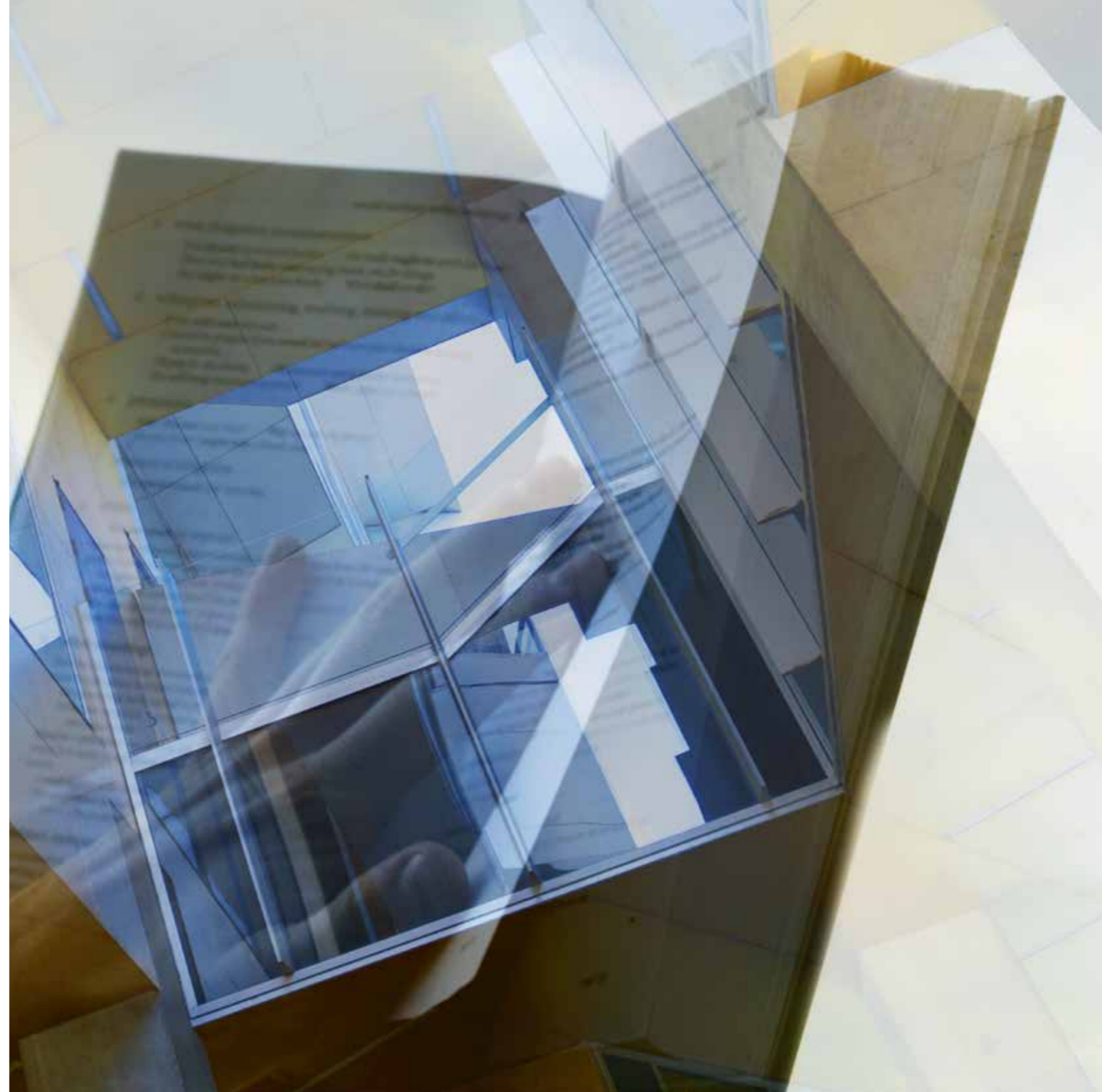
Interviewet er foretaget 28. september 2015 og kan læses i sin helhed på deff.dk.

Det Nationale Forum for Forskningsdata Management

Det Nationale Forum for Forskningsdata Managements formål er at fremme fag- og forskernære initiativer indenfor forskningsdata management i universitetsregi og koble dem i et nationalt og internationalt samarbejde med fokus på tværgående videndeling, projekter og infrastruktur.

Forummet er et 3-årigt projekt nedsat af DelC og DEFF.

Forummet's samlede budget er 17,750 mio. kr. over 3 år. DEFF har bevilget 9,5 mio. kr. og institutionerne medfinansierer med 8,250 mio. kr.

Indsats for formidling af forskning til erhvervslivet >

De danske universiteter og professionshøjskoler producerer viden, der kan være til nytte for mange små og mellemstore virksomheder samt offentlige institutioner. Det er en kontinuerlig udfordring at udvikle løsninger, der kan hjælpe med at åbne op for adgang til den forskningsbaserede viden. DEFF finansierede i 2015 et projekt, der skal bygge bro.

Digitale visitkort som grundlag for videnspredning til erhvervslivet

Oplevelsesbaseret viden der, hvor virksomhederne er.

I dag samles forskning i større databaser efter idéen om, at de her er tilgængelige for de videnskabelige medarbejdere, der skal bruge den. Det er dog et problem, at kendskabet til disse databaser ikke er stort udenfor de akademiske kredse, når de søger og indhenter ny viden. Ansatte ved små og mellemstore virksomheder (SMV) kender ofte ikke databaserne.

Meget innovation forhindres derfor – ikke fordi viden er utilgængelig, men fordi den ikke 'tilbyder' sig. Projektet forsøger at formidle forskning specifikt målrettet SMV'erne. Dermed kan universiteterne skabe økonomisk værdi sammen med virksomheder og samfundet.

"Digitale visitkort som grundlag for videnspredning til erhvervslivet" skaber nye indgange, der vil gøre nemmere, sjovere og hurtigere for virksomheder at bruge forskning som en del af den viden, der ligger til grund for den daglige virksomhedsdrift. På de digitale visitkort kan man læse overskuelige, underholdende, informationsspecifikke og personlige præsentationer af forskning og forskere.

Projektet med de digitale visitkort skaber en mulighed for, at SMV'erne lettere kan afkode videnskabens relevans, og de forskellige måder, virksomhederne kan tilgå forskningen på.

Det kan eksempelvis være via tekst, personlig kontakt, en video, statistikker eller nyhedsklip. Alt sammen afhænger af, hvad den enkelte forsker har gjort tilgængeligt via sin PURE-database.

Forskeren skal således ikke nødvendigvis producere nye produkter eller foretage nye indtastninger i atter en brugerflade – indholdet til de digitale visitkort hentes fra allerede eksisterende data. Således vil de digitale visitkort blive meget forskellige i form og omfang alt efter, hvor meget materiale de forskellige forskere har tilgængeligt.

Udfordringen med at få universiteternes viden delt med erhvervslivet er ikke ny. Dette projekt angriber dog problemstillingen anderledes end tidligere forsøg af fire grunde:

"Projektet forsøger at formidle forskning specifikt målrettet SMV'erne. Dermed kan universiteterne skabe økonomisk værdi sammen med virksomheder og samfundet."

”De digitale visitkort vil kunne bruges på alle typer af platforme, fx mobil, computer, web og via e-mail. Idéen er, at de skal kunne formidles online, og at de skal kunne tages med ud i det fysiske rum.”

1. Det er målrettet specifikt de små og mellemstore virksomheder, og løsningen bliver udviklet med udgangspunkt i deres situation og behov. Det er altså dem, der sætter rammerne for, hvad designet skal kunne, og hvordan det skal se ud. Andre projekter har som oftest den bredere offentlighed som målgruppe.

2. Det søger generiske løsninger. Det vil sige løsninger, der ikke bygger på personlige samarbejder. Tidligere projekter er ofte omkostningstunge og tidskrævende, fordi de bygger på det personlige samarbejde mellem én forsker og nogle virksomheder. Med projektet om digitale visitkort bliver forskning formidlet generelt til virksomhederne.

3. Det stiler mod at gøre forskning mere oplevelsesbaseret. Projektet vil eksperimentere med formen, forskning præsenteres i. Via underholdende præsentationsformer bliver fordybelse og praktisk anvendelse mulig.

4. Det har en meget høj grad af fleksibili-

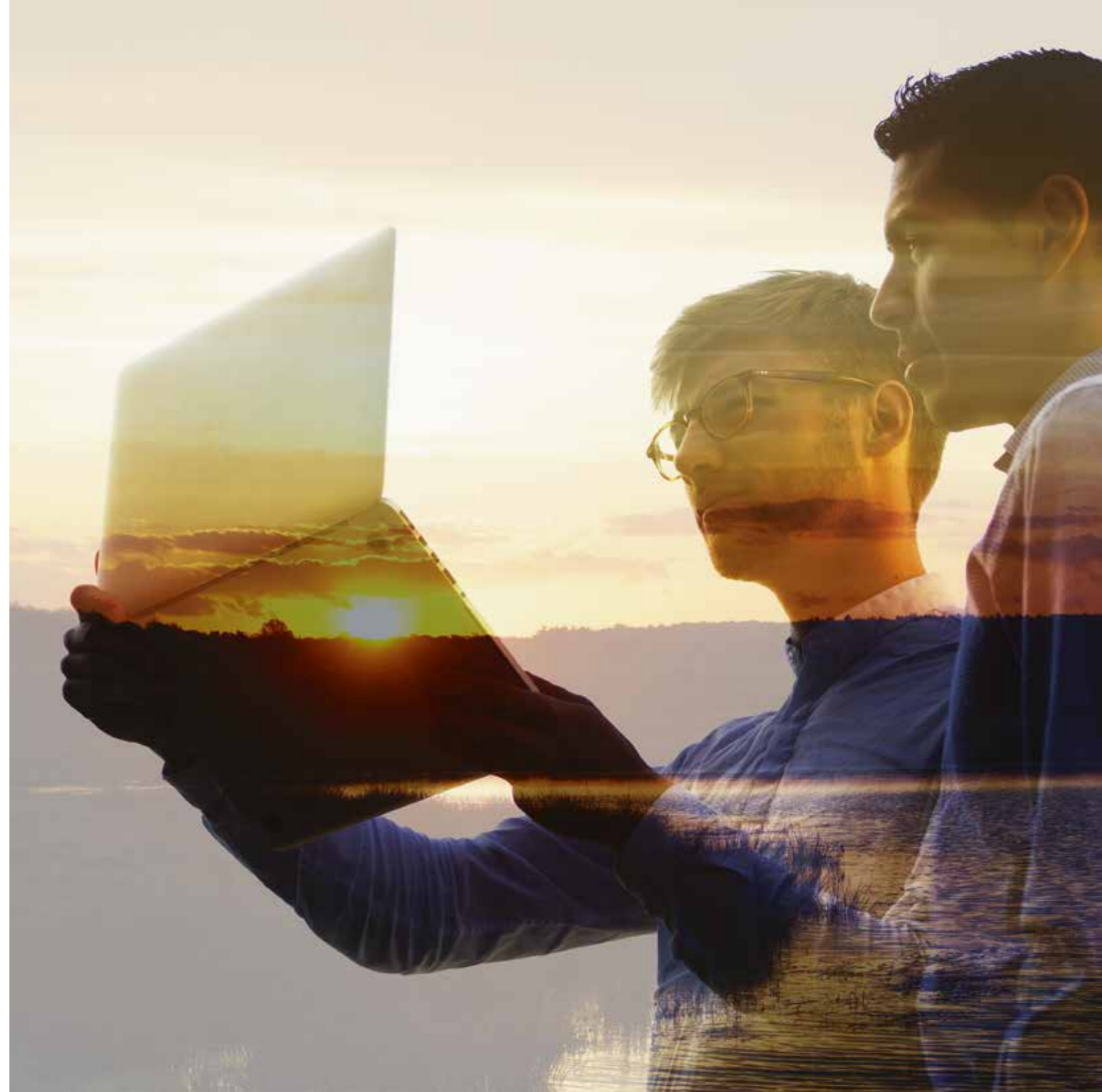
tet. De digitale visitkort vil kunne bruges på alle typer af platforme, fx mobil, computer, web og via e-mail. Idéen er, at de skal kunne formidles online, og at de skal kunne tages med ud i det fysiske rum.

Særligt den fysiske fremtræden af visitkortene åbner op for eksperimenter. Man kunne eksempelvis forestille sig, at de digitale visitkort printes ud som tapet, der kan hænge i virksomhedskantiner, medbringes på messer eller til netværksdage – dér, hvor virksomhederne er.

**Fakta om projektet:
”Digitale visitkort som
grundlag for videnspred-
ning til erhvervslivet**

Projektet har et samlet budget på 360.246 kr.

Heraf støtter DEFF med 330.246 kr.
Projektet forventes afsluttet ved udgangen af 2016.

Licensforhandlinger

Licensforhandlinger er som kommissoriet for DEFF beskriver en af kerneopgaverne for DEFF. Det er et område, der er i stadig udvikling på såvel de indre som de ydre linjer. Forhandlingerne er et område, som styregruppen sætter særligt strategisk fokus på i 2016-19.

Fokus: inddragelse og optimering

I 2015 ændrede sekretariatet organisationen for at sikre, at alle institutionerne i endnu højere grad blev inddraget og deres input medtaget i licensforhandlingerne. Dette princip fortsætter fremover.

Sekretariatet foretog to tilfredsundersøgelser blandt institutionerne i 2015. Den første i februar måned, der målte på tilfredsheden af processen for licensarbejdet og resultaterne af forhandlingerne i 2014. Den anden undersøgelse blev gennemført ved udgangen af 2015 og undersøgte de samme tilfredshedsparametre for 2015 som året før.

Den første måling viste, at institutionerne ønskede en bedre teknisk understøttelse og gerne ville inddrages mere i licensforhandlingerne. Det betød, at sekretariatet tidligt indhentede input til årets forhandlinger og indarbejdede disse i formuleringen af forhandlingsmålene. Det medførte en bedre proces for alle. Sekretariatet vil fremadrettet fastholde denne grad af inddragelse.

2015: tilfredsheden på rette vej

Tilfredshedsundersøgelsen for 2015 viste, at tilfredsheden med service og forhandlingsresultater var steget på alle parametre i 2015 sammenlignet med 2014. Undersøgelsen peger også på områderne, hvor konsortiet helst ser forbedringer: Her træder faktureringen og kommunikationen frem som de områder, hvor tilfredsheden er steget mindst.

Nyt licensadministrationssystem

Arbejdet med licensforhandlinger – blandt andet kommunikation med institutionerne, registrering af forbrugsdata samt fakturering – foregår i et licensadministrationssystem. Men med tilfredsundersøgelserne i 2014 blev det tydeligt, at den samlede it-understøttelse ikke kunne opfylde de behov og krav, som både brugere og medarbejdere kan forvente. Derfor blev der i 2015 påbegyndt en udvikling af et nyt licensadministrationssystem: LISA. Det nye system forventes fuldt implementeret ved udgangen af 2. kvartal 2016 og vil blandt andet forbedre faktureringen og kommunikationen om licenser med de relevante institutioner.

”Tilfredshedsundersøgelsen for 2015 viste, at tilfredsheden med service og forhandlingsresultater var steget på alle parametre i 2015 sammenlignet med 2014.”

Inddragelse af institutionerne – en forhandlingsmodel der virker

I 2013, hvor aftalen med Elsevier skulle genforhandles, deltog institutionerne mere aktivt i forhandlingen. Denne model har siden været anvendt ved store aftaler. De største forhandlinger i 2015 blev ligeledes gennemført i tæt samarbejde med repræsentanter fra konsortiets institutioner.

Samarbejdet gør det muligt at benytte både institutionernes og sekretariatets samlede licensfaglige og forhandlingsmæssige kompetencer. Det bidrog – sammen med et professionaliseret forhandlingsforberedende arbejde og en klar forhandlingsstrategi – uden tvivl positivt til årets resultater.

”Samarbejdsmodellen har betydet at forhandlingsteamet har kunnet udnytte en dyb kobling mellem licensteknik, forhandlingspraksis og viden om institutionernes situation og prioritering. Det er kommet alle parter til gode i forhold til de indgåede aftaler, specielt på fokusområderne: øko-

nomi og Open Access”

-Per Lindblad Johansen, bibliotekschef Aarhus Universitet

DEFF Online 2015

DEFF Online er en årlig faglig konference for forlag og biblioteker. 2015-udgaven fortsatte, hvor 2014-udgaven slap, nemlig med et fortsat fokus på faglige indlæg. Programmet indeholdt foruden forlagenes præsentationer af de nyeste produkter, flere faglige key-note speakere og workshops om temaet, som var Open Access. Indlæg, herunder også fra de kommercielle forlag, omhandlede forskellige aspekter ved den åbne og gratis adgang til videnskabelig viden.

DEFF Online 2015 havde det hidtil største antal deltagere med 128 institutioner og 32 forlag.

Nye licensnetværk

For at systematisere den faglige sparring og rådgivning fra konsortieinstitutionerne, benytter vi os af licensnetværk. I 2015 reformerede vi netværksopsætning-

gen, så den bedre afspejler institutionsbetjeningen.

Der blev i foråret 2015 derfor etableret to nye licensnetværk: Licensnetværk for Erhvervsakademier og Professionshøjskoler og Licensnetværk for Ungdomsudannelser. De nye netværk – der erstatter den tidligere Licensgruppe for uddannelsesbiblioteker (LUB) – styrker muligheden for institutionsspecifik, faglig dialog og diskussion. Og allerede i efteråret viste de deres relevans som platform for licensfaglige fællesbeslutninger.

”Jeg forventer, at netværkets tætte samarbejde med DEFF kan være med til at sætte fokus på de særlige forhold der gør sig gældende hos os i forhold til licenser, og at vi, i øvrigt, kan tage ved lære af hinanden, på tværs af professionshøjskoler og erhvervsakademier”

-Kristine Agermose Hinrichsen, tidl. formand for LUB og nuværende formand for LEAP

Internationalt samarbejde

DEFF er engageret i en række internationale samarbejder, når disse kan bidrage til at opnå nationale fremskridt. Eksempelvis går det nationale arbejde med Open Access og håndteringen af forskningsdata hånd-i-hånd med arbejdet i den internationale samarbejdsorganisation Knowledge Exchange.

DEFF licenser 2015 i hovedtal

Antal betjente institutioner i 2015: 170
 Heraf 40 i regi af DEFF Indtægtsdækket Virksomhed
 Omsætning: 196 mio. kr.
 Samlet antal aftaler* i 2015: 146 aftaler fordelt på 81 forlag

I 2015 blev 70 aftaler fordelt på 45 forlag genforhandlet.

Heraf blev årets største forhandlinger med Oxford University Press, Thomson Reuters, Taylor & Francis og Wiley gennemført af DEFF's forhandlingsteam på mandat fra forberedelsesgruppen, der bestod af repræsentanter fra konsortiets primære kundegruppe.

Aftaler med Mandag Morgen, Ovid, Muse og Science blev forhandlet af sekretariatet med faglige input fra frivillige referencegrupper fra bibliotekerne. Øvrige aftaler blev forhandlet af sekretariatet med ad hoc inddragelse af berørte institutioner.

*Størstedelen af DEFF's aftaler er såkaldt paraplyaftaler, der omfatter 1-30 forskellige produkter indenfor samme kategori (e-tidsskrifter, databaser, referenceværker eller e-bøger etc.) fra samme forlag: En enkelt aftale kan således repræsentere alt fra et enkelt tidsskrift, til mange forskellige tidsskriftspakker fra samme forlag.

Knowledge Exchange

Ti års ekspertsamarbejde

DEFF var for ti år siden med til at stifte Knowledge Exchange, et internationalt partnerskab med fokus på udveksling af viden og erfaringer mellem nationale eksperter på områder som digital infrastruktur og udvikling af informations- og kommunikationsteknologier for videregående uddannelser og forskning.

Knowledge Exchange består udover DEFF af søster-institutioner fra Storbritannien, Finland, Holland og Tyskland. I 2015 havde Knowledge Exchange tiårs jubilæum, og styregruppen deltog i december i en stort anlagt jubilæums- og strategikonference i Helsinki. Sammen med repræsentanter fra en lang række andre lande formulerede man en ny vision for samarbejdet: "to enable open scholarship by supporting an information infrastructure on an international level" samt en kombineret ønskeliste og handlingsplan for det fremtidige arbejde. Drøftelserne i Helsinki er udkommet som rapport med titlen "Pathways to Open Scholarship". Efterfølgende er flere

af konferencens emner blevet promoveret i forbindelse med Hollands EU-formandskab.

Knowledge Exchange-samarbejdet fungerer blandt andet ved, at danske fagpersoner sættes i forbindelse med udenlandske

kollegaer og på denne måde får udvidet det faglige netværk.

Forskningsdata-indsats og ORCID

I 2015 initierede Knowledge Exchange – sammentænkt med den tilsvarende danske indsats på området – et ambi-

Udbyttet ved DEFF's deltagelse i Knowledge Exchange-samarbejdet

- DEFF modtager og udvikler international viden på DEFF's arbejdsområder. Denne viden giver inspiration og hurtigere udvikling af DEFF's mange interessenter
- Koordinering af aktiviteter øger den internationale arbejdsdeling og mindsker parallelt arbejde
- DEFF afstemmer strategi og retning af egne aktiviteter på baggrund af partnernes strategier og aktiviteter
- DEFF opnår betydelig international indflydelse eksempelvis over for EU
- De fem partnere har tilsammen langt større indflydelse, end DEFF har alene. Eksempelvis har Knowledge Exchange sendt en række anbefalinger på copyrightområdet til Europakommissionen

”Vision for Knowledge Exchange-samarbejdet: ”to enable open scholarship by supporting an information infrastructure on an international level.”

tiøst samarbejde om kompetenceløft og deling af viden indenfor forskningsdata management. Danske forskningsdata management-eksperter er dermed sat i forbindelse med internationale kollegaer.

Knowledge Exchange afholdt i juni måned en workshop om digitale forskningsidentifikatorer såsom ORCID. På workshoppen udvekslede nationale eksperter erfaringer og diskuterede mulige fremtidsscenarier for digitale forsker-ID'er. Drøftelserne er udkommet som rapport, der kan findes på deff.dk.

Monitorering af Open Access

I maj måned afholdt Knowledge Exchange en workshop om monitorering af Open Access. De fem Knowledge Exchange-lande samt Norge, Belgien og Spanien delte metoder, redskaber og arbejdsprocesser til den bedste måling af Open Access. Dette leder videre til arbejde med en grad af international standardisering af Open Access-målinger. Den danske Open Access-indikator udgjorde det danske eksempel.

DEFF støtter implementering af ORCID-forskerID i Danmark med projektet Forskningsdokumentation og -kommunikation. Følg udviklingen og få hjælp til oprettelse på ORCID.dk.

DEFF har muliggjort monitoreringen af Open Access i Danmark med projektet Open Access-indikatoren. Se indikatoren på forskningsdatabasen.dk

Samarbejde om Open Access-politikker

Ved at samle en række nationale eksperter har Knowledge Exchange udforsket sammenhængen mellem Open Access-politikker og -services i Tyskland, Storbritannien, Finland, Holland og Danmark – samt på EU-niveau. Med dette udgangspunkt har

Knowledge Exchange udgivet rapporten Putting Down Roots.

Rapporten viser, at der er en høj grad af konvergens mellem Knowledge Exchange-landenes Open Access-politikker. Rapporten kortlægger endvidere en række services, som en succesfuld implementering af Open Access er afhængig af, og formulerer nogle generelle handlingsanvisninger, såsom at beslutningstagere i højere grad bør lytte til og økonomisk sikre Open Access-aktører og -services. Find rapporten på deff.dk.

DEFF underskrev i 2015 følgende to statements:
COAR & SPARC: "Statement against Elsevier's sharing policy"
LERU: "League of European Research Universities statement on Open Access"

SCOAP3

Det gode Open Access-eksempel

2015 var et rigtigt godt år for det nyskabende Open Access-samarbejde. DEFF var blandt de første institutioner, der viste vilje til at støtte CERN i oprettelsen af SCOAP3.

SCOAP3 er en forkortelse for Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics. Det står også for det gode eksempel på, at internationalt samarbejde er vejen frem for at øge graden af Open Access til videnskabelige publikationer. I 2015 blev antallet af Open Access-artikler om højenergifysik publiceret via samarbejdet fordoblet. Nye medlemmer i 2015 omfatter Island, Taiwan, Australien og Yale University.

Siden idriftsættelsen har tusindvis af biblioteker, forskningsinstitutioner og indkøbskonsortier fra 47 lande samarbejdet om at publicere 8752 videnskabelige artikler om High-Energy Physics i Open Access-tidsskrifter. Med SCOAP3-samar-

bejdet deles landene om publiceringsomkostninger hos forlagene uden udgifter for forskerne. Samtidig sænker forlagene deres abonnementspriser for deltagerne.

DEFF underskrev – som det første land i verden – et Memorandum of Understanding med CERN vedrørende SCOAP3 i november 2013. Allerede i 2007 skrev DEFF som de første under på et Expression of Interest, der banede vejen for samarbejdet. DEFF's styregruppe har besluttet at forlænge sit SCOAP3-medlemskab for de næste tre år.

”I 2015 blev antallet af Open Access-artikler om højenergifysik publiceret via samarbejdet fordoblet.”

Almindelig drift, FL §21.11.11.20

DEFF almindelig drift, mv.	R
Indtægter	DKK
Finanslovsbevilling	8.900.000,00
Indtægter fra DEFF Online	191.230,71
Udgifter	
Personaleudgifter	-5.310.386,06
Drift	-1.472.639,62
Andre eksterne udgifter	-830.207,50
Overhead til Kulturstyrelsen	-1.357.200,00
I alt	120.797,53

*Underforbrug skyldes vakancer. Finansministeriets dispositionsbegrænsning af finanslovsbevillinger reducerede FL §21.11.11.20 med 100.000 DKK.

Indtægtsdækket virksomhed, DEFF IV, FL §21.11.11.90

DEFF IV – regnskab 2015	R
Indtægter	DKK
Administrationsbidrag	1.009.144,51
Gebyrer	81.168,85
Udgifter	
Personaleudgifter	-500.055,43
LM Information	-499.428,14
Overhead	-210.600,00
Drift	-20.839,20
I alt	-140.609,41

*Merforbruget skyldes lavere gebyrindtægter og højere lønudgifter. Det dækkes af videreført overskud fra 2014 på knap 275.000 kr.

Tilskud, FL §21.31.03.60

DEFF tilskud	R
Indtægter	DKK
Finanslovsbevilling	10.600.000,00
Tilbageløb fra ældre projekter	3.076.641,00
Udgifter	
Udmøntning af tilskud	-13.676.641,00
I alt	0

* Finansministeriets dispositionsbegrænsning af finanslovsbevillinger reducerede §21.31.03.60 med 100.000 DKK.

DEFF licenser, FL §21.31.03.60

DEFF licenser	R2014
Indtægter	DKK
Indtægter ved salg	196.418.614,02
Heraf DEFF IV	31.653.649,00
Udgifter	
Udgifter til køb	196.418.614,02
Heraf DEFF IV	31.653.649,00
I alt	0

Knowledge Exchange, FI §21.11.11.30

DEFF KE	R
Indtægter	DKK
Finanslovsbevilling	300.000,00
Udgifter	
Kontingent til KE-sekretariat	-300.000,00
I alt	0

* Fra regnskabsåret 2016 opføres denne udgift under almindelig drift, da bevillingen ophører på Finansloven.

Styregruppen for DEFF

Medlemmerne af DEFFs styregruppe er udpeget af de tre ejerministerier: Ministeriet for Børn, Undervisnings og Ligestilling; Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Kulturministeriet.

Styregruppen består af følgende medlemmer:

- Centerdirektør og professor Børge Obel, Aarhus School of Business, Aarhus Universitet (formand)
- Professor Marianne Lykke, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet
- Chef for Bibliometri & data management Mogens Sandfær, Danmarks Tekniske Universitet
- Bibliotekschef Peter Flodin, Professionshøjskolen Metropol
- Vicedirektør og bibliotekschef Kira Stine Hansen, Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitetsbibliotek
- Direktør Svend Larsen, Statsbiblioteket
- Rektor Anne-Birgitte Rasmussen, Københavns Åbne Gymnasium
- Vicedirektør Carsten Topholt Larsen, Slots- og Kulturstyrelsen

DEFF

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

+45 3373 3373
deff@slks.dk

www.deff.dk

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

